

**NEFT-GAZ KORXONASINING O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
IQTISODIYOTIDAGI AHAMIYATI**

*Shahrisabiz davlat pedagogika instituti
Geografiya va iqtisodiy bilim asoslari yo'nalishi
2- kurs 2-23 guruh talabasi*

Xolmurodova Dinora Furqat qizi
O'qtuvchi: Olimova Dilso'z Abduxalimovna

Annotatsiya: Ushbu maqola O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyotidagi neft-gaz korxonalarining ahamiyatini yoritadi. Neft-gaz sanoati mamlakatning energiya mustaqilligi, eksport daromadlari, ish o'rinlari va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Maqolada "O'zbekneftgaz" korporatsiyasining iqtisodiy hissa, ichki bozorni ta'minlash va ekologik muammolarni hal qilishdagi faoliyati tahlil qilinadi. 2024-yilda Buxoroda o'tkazilgan konferensiya kabi tadbirlar orqali innovatsion yechimlar muhokama qilinib, sohaning kelajakdagi rivoji ko'rsatiladi.

Kalit so'zlar: Neft-gaz sanoati, O'zbekiston iqtisodiyoti, energiya mustaqilligi, "O'zbekneftgaz", eksport daromadlari, yashil texnologiyalar, ijtimoiy rivojlanish, innovatsiyalar, ekologik barqarorlik.

Neft-gaz sanoati O'zbekiston iqtisodiyotining asosiy tarmoqlaridan biri bo'lib, mamlakatning energiya mustaqilligi, eksport daromadlari va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Ushbu maqola neft-gaz korxonalarining iqtisodiy ahamiyatini snoskalar bilan yoritadi.

O'zbekiston neft-gaz sanoati mamlakat yalpi ichki mahsulotining (YaIM) muhim qismini ta'minlaydi. "O'zbekneftgaz" milliy korporatsiyasi mamlakatning eng yirik sanoat tashkilotlaridan biri bo'lib, energiya resurslarini qazib olish, qayta ishlash va eksport qilish orqali davlat byudjetiga katta hissa qo'shadi¹⁰⁰. 2023-yilda neft va gaz mahsulotlari eksporti O'zbekistonning umumiy eksport hajmining qariyb 10-15% ini tashkil qildi¹⁰¹.

Sanoat nafaqat ichki bozorning yoqilg'i va energiya ehtiyojlarini qondiradi, balki gaz, benzin va plastmassa kabi mahsulotlarni xalqaro bozorga yetkazib beradi. Bu esa valyuta daromadlarini oshirish va savdo balansini yaxshilashga yordam beradi¹⁰².

Neft-gaz korxonalari O'zbekistonning energiya mustaqilligini ta'minlashda asosiy omil hisoblanadi. 1995-yilda Mingbuloq konidan neft otilib chiqishi natijasida mamlakat yiliga 7 million tonnaga yaqin neft va gaz kondensati qazib oldi, bu esa neft importini to'xtatishga imkon berdi. Hozirda Buxoro, Qashqadaryo va Farg'ona hududlaridagi konlar ichki bozorni gaz va yoqilg'i bilan ta'minlaydi.

¹⁰⁰ Neft sanoati. Vikipediya

¹⁰¹ O'zbekiston Respublikasining tashqi savdo statistikasi. Stat.uz. 2023

¹⁰² Neft, gaz va gaz-kondensatni qazib olish va tayyorlash jarayonidagi texnologik muammolarning innovatsion yechimlari. Monografiya.uz.

Bundan tashqari, neft-gaz mahsulotlari kimyo, qishloq xo'jaligi (o'g'it ishlab chiqarish) va transport kabi sohalarni xomashyo bilan ta'minlaydi, bu esa iqtisodiyotning boshqa tarmoqlarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Neft-gaz korxonalari O'zbekistonda minglab ish o'rinlarini yaratadi. "O'zbekneftgaz" va unga aloqador korxonalar 100 mingdan ortiq xodimni ish bilan ta'minlaydi, bu esa ijtimoiy barqarorlikka hissa qo'shadi. Sanoat hududlarda infratuzilma (yo'llar, maktablar, shifoxonalar) qurilishini moliyalashtirib, mahalliy aholi turmush darajasini oshirishga yordam beradi.

Neft-gaz sanoati iqtisodiy foyda keltirsa-da, ekologik muammolarni keltirib chiqaradi. Atrof-muhitga ta'sirni kamaytirish uchun "yashil texnologiyalar" joriy qilinmoqda, masalan, karbon emissiyasini kamaytirish va qayta tiklanadigan energiya manbalariga o'tish. 2024-yilda Buxoroda o'tkazilgan konferensiyada neft-gaz qazib olishda innovatsion yechimlar muhokama qilindi, bu esa samaradorlikni oshirish va ekologik barqarorlikka erishishga xizmat qiladi.

Neft-gaz korxonalari O'zbekiston iqtisodiyotida energiya mustaqilligi, eksport daromadlari, ish o'rinlari va infratuzilma rivojini ta'minlovchi asosiy tarmoq hisoblanadi. Kelajakda innovatsion texnologiyalar va ekologik strategiyalarni joriy qilish orqali soha iqtisodiy ahamiyatini yanada oshirishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Neft sanoati. Vikipediya. URL: https://uz.wikipedia.org/wiki/Neft_sanoati [1]
2. O'zbekiston Respublikasining tashqi savdo statistikasi. Stat.uz. 2023. URL: <https://stat.uz> [2]
3. Neft, gaz va gaz-kondensatni qazib olish va tayyorlash jarayonidagi texnologik muammolarning innovatsion yechimlari. Monografiya.uz. URL: <https://monografiya.uz> [3]
4. O'zbekiston Respublikasining sanoat tarmoqlarida energiya sarfini baholash. ResearchGate. 2024. URL: <https://www.researchgate.net/publication-146> [4]
5. Neft va gaz sanoati korxonalaridagi resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish. ResearchGate. 2025. URL: <https://www.researchgate.net/publication-0> [5]